

PAPER DE GUARDA PER A
LLIBRES BLANCS

Oficis artesanals

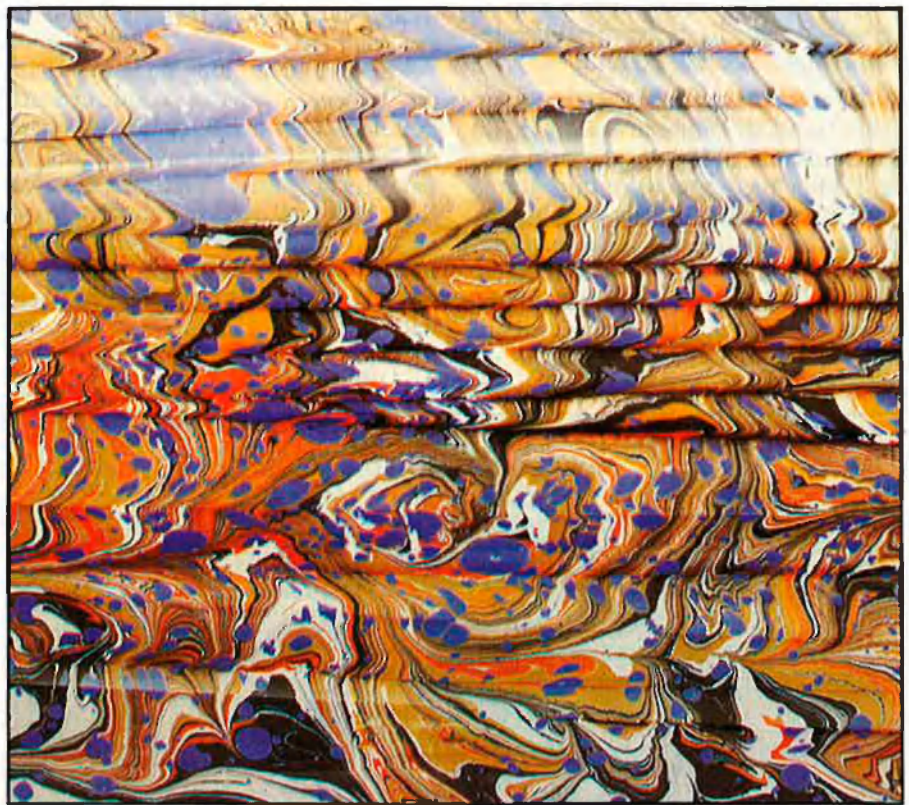
Quan la informàtica arrasa en quasi tots els aspectes de la vida contemporània, hi ha oficis i tècniques manuals extingits que revifen i tornen. Minoritaris, bells, plaents, com el paper jaspi.

Jordi Penarroja

Molt abans d'empastifar el món amb les seves punyetes electròniques, els japonesos inventaren la tècnica bàsica del paper jaspi, que viatjà lentament cap a Europa a través del món islàmic, on arrelà i es desenvolupà, especialment a Turquia.

Els francesos tingueren excel·lents relacions amb els turcs durant el segle XVII, si més no per fer la punyeta al rei de les espanyes. De passada aprengueren la tècnica del paper jaspi i l'aplicaren al naixent art del relligat i enquadernació del llibre modern, confeccionant belles guardes que unien les tapes a la tripa. La resta d'Europa adoptà tot seguit la novetat amb idèntica finalitat. La Catalunya aquesta modalitat artesanal de paper es mantindria fins als relligats modernistes, i després desaparegué d'escena.

Dolors Crespo, una experta en paper jaspi, és una de les persones que han retornat aquesta fabricació totalment manual al país, després d'haver regirat unes quantes biblioteques d'Itàlia i de França per a documentar-se. El

Dalt, procés de fabricació del paper. Baix, mostra aconseguida.

procés és senzill. Es mig omple una safata de gelatina clara procedent de la cocció d'algues marines i es deixa refredar. A banda, es preparen els colors, que poden ser pintures a l'aiguada barrejades amb fel de bou, o també pigments a l'oli mesclats amb essència de trementina. Els colors es llancen sobre la gelatina, normalment en grosses gotes que s'extenen considerablement i que després es barregen amb un bastonet i es pentinen una o més vegades per obtenir diversos tipus de dibuix. Les pintes cal que se les faci el mateix artesà i no són altra cosa que un llistó que duu clavades una rastellera de pun-

tes seguint un determinat ritme. La variació en el ritme de les puntes i en la manera de pentinar el color origina les diferents mostres. En depositar un full de paper sobre el tintatge, absorbeix el color i ja tenim el paper jaspi, que només cal deixar assecat. Cal repetir tot el procés per a cada full.

El paper jaspi o de guarda, com es coneixia aquí, ja no s'usa per a relligar llibres normals, resultaria massa car. Es destina sobretot a la decoració, emmarcat com una mena de tapís, i a l'elaboració d'objectes diversos: llibres blancs per a escriure diaris íntims, agendes, capsos, portaretrats, carpetes, etc. □